

3. Соціологія міста: навчальний посібник / [Л. В. Малес, В. В. Середа, М. О. Соболевська, Ю. Г. Сорока та ін.]; за заг. ред. О. К. Міхеєвої. Донецьк: вид-во «Ноулідж», 2010. – 464 с.

Отримано 10.09.2018

УДК 316.48

Шевель І.П. °

ORCID 0000-0002-6387-2506

Київський національний університет культури і мистецтв, заступник декана факультету міжнародних відносин, кандидат соціологічних наук, доцент

ПОПЕРЕДЖЕННЯ СОЦІАЛЬНИХ КОНФЛІКТІВ ЗА ДОПОМОГОЮ ТОЛЕРАНТНОСТІ

У статті піднімається проблема попередження конфлікту за допомогою толерантності у різних сферах суспільного життя. Сучасний світ, вимагає і ставить чітке завдання до знаходження найбільш нових толерантних практик для попередження конфліктів. Поняття «толерантність» дуже активізувалося в сучасному соціумі, встановлюються її межі застосування. Це видно з конфліктних ситуацій у світовій картині, де майже половина планети вирішує проблеми конфлікту і саме тут загострюється проблема толерантності.

Ключові слова: *конфлікт, толерантність, інтолерантність, толерантні практики, попередження конфлікту.*

В статье поднимается проблема предупреждения конфликта с помощью толерантности в различных сферах общественной жизни. Современный мир требует и ставит четкую задачу к нахождению наиболее новых толерантных практик для предупреждения конфликтов. Понятие «толерантность» очень активизировалось в современном социуме, устанавливаются ее пределы применения. Это видно из конфликтных ситуаций в мировой картине, где почти половина планеты решает проблемы конфликта и именно здесь обостряется проблема толерантности.

Ключевые слова: *конфликт, толерантность, интолерантность, толерантные практики, предупреждения конфликта.*

The article raises the problem of conflict prevention through tolerance in various spheres of public life. The modern world demands and sets the clear task of finding the most new tolerant practices to prevent conflicts. The concept of "tolerance" has become more acute in the modern society, its limits of application are established. This is evident from the conflict situations in the world picture,

where almost half of the planet solves the problem of conflict and this is where the problem of tolerance is exacerbated.

Key words: *conflict, tolerance, intolerance, tolerant practices, conflict prevention.*

Актуальність дослідження. На сьогоднішній день важко не потрапити до конфліктних ситуацій, це дуже загострює стан людини як в суспільстві так і в особистісному житті. Сучасний світ такий різнобарвний, швидко зростають соціальні конфлікти. Толерантність збалансовує та саморегулює в складних конфліктних ситуаціях особистість. Допомогає усвідомити і переоцінити своє відношення до подій в суспільстві, їх норм, самооцінки. Завдяки толерантності чи терпимості можна навчитися відстоювати власну позицію до тієї чи іншої ситуації, зберігаючи поважне ставлення до свого опонента в конфліктній ситуації. На жаль, соціум має і негативний досвід серед особистостей які прагнуть спровокувати іншого, вивести його з себе, розіграти конфлікту ситуацію. В таких випадках толерантність передбачає жорстку взаємодії, здатність в напруженій ситуації тримати удар, не розкручуючи емоцій, а вводячи їх у потрібне русло.

Поняття толерантності формувалося ще з часів західної цивілізації і цей процес вивчення толерантності досягнув і сьогодення. В соціологічній літературі ми можемо спостерігати різні значення терміну, але в наш час цей термін потребує нових соціологічних підходів до його вивчення.

Толерантне ставлення до іншого під час конфлікту ставить в необхідність його оволодіти знаннями та вміннями вирішувати конфлікти. Для цього треба вислухати його і не нав'язувати свою думку та погляди, уміти брати на себе відповідальність за те, що відбувається навколо, частіше посміхатися і прагнути підтримувати гарний настрій. [1]

До цієї теми звертаються різні соціологи, зокрема суттєвий інтерес представлені в працях: Є.Головахи, А.Хижняка, А.Ручки, В.Танчера, В.Бакірова, В.Паніотто, І.Попова, О.Петрова, М.Паращевіна та ін. Проблематика толерантності залишається і буде завжди важливим напрямком наукових соціологічних досліджень вчених. Так серед зарубіжних соціологів такі як: Г. Зіммель, Е. Берджесс, Р. Парк, Л. Гумплович, Дж.Локк. проаналізовується, що конфлікт є найважливішим джерелом соціальних змін.

Метою свого дослідження автор намагається дослідити та проаналізувати роль толерантності у попередженні конфліктів, вивчення конфліктних ситуацій у соціологічному пізнанні.

Умови життя створені сьогодні так, що майже всі залежні від соціальних мереж таких як Facebook та Instagram. В суспільстві все стрімко розвивається і навколишнє середовище ставить людину в такі рамки, що вони повинні бути там підписниками, щоб бути постійно на зв'язку та в соціальній мережі. Ми знаємо, що багато інформації ми черпаємо саме з соціальних мереж, які не завжди призводять до позитивного становища. Людина може через соціальні мережі бути в курсі інформації про багатьох відомих людей і кругозір користувача розширюється і виникають заздрощі, плітки, суперечки, не співпадання поглядів, інтересів, які призводить до

конфліктів. Ця машина (соціальна мережа), яка заводить всіх у кругообіг і це може перетворювати в соціальний конфлікт. Ми знаємо, що через соціальні мережі можна купувати товари, проводити конференції, цікавитись життям друзів, все це можна робити не виходячи з дому, офісу і т.д. Це добре, навіть чудово, на перший погляд, все для покращення та полегшення життя людей в суспільстві, але як показує аналіз це також роз'єднує всіх на різні сторони і породжує нові труднощі та конфлікти. [2]

На кафедрі соціології КНУКіМ в 2018 році було проведемо соціологічне опитування серед респондентів від 18-60 років, масив складав 250 чоловік, користувачів соціальних мереж, а особливо в мережі Instagram та Facebook, 56% опитаних проводять у соціальній мережі більше трьох годин на день і їх вподобання орієнтовані на те, щоб побільше поставили їм лайків і навіть переглядають лайки, хто ставить їх, а коли не побачать якогось користувача, який не поставив лайк, то виникає злість, образа і бажання висказати, посваритися, ситуація може дійти до конфлікту.

Тобто, якщо з кимось чи з чимось не погоджуються чи хтось когось не задовольнив, то просто перестають в он-лайн спілкуватися, це в кращому випадку, а то й напишуть критичний пост в Facebook чи Instagram, де на масову аудиторію спрацює як негатив. В соціальних мережах можна висловити весь свій негатив, загострити ситуацію, написати наклеп, недостовірну інформацію. 88% респондентів роблять публікації в Instagram на різні теми і на різних свій психоемоційний настрій, де напрошується висновок, що люди залежні від соціальних мереж, а також серед 74% опитаних вважають, що Instagram і Facebook несуть певну небезпеку для них і суспільства в цілому. Були виділені такі причини: - відчуття, що за тобою постійно спостерігають, - підписники знають, що ти робиш і де ти знаходишся, - хакерські атаки, - обговорення та критика твого власного життя і т.д. На запитання « Що корисного є в соціальній мережі Instagram і Facebook?», відповіли майже всі однозначно, цікавить життя інших людей – становить 92%, дізнатись новини друзів – становить 68%, можливість показати себе 56%, інформації про улюблених блогерів – 44%., 80% використовують мережі для розваги.

З користувачами мережі Instagram треба знати як користуватися. Щоб не потрапити до складних, конфліктних ситуацій, вміти проявляти толерантність, а не проявляти інтолерантність. Тому спілкування з підписниками Instagram дуже важко. Не допускайте в свої лексичі нецензурні вирази, образи, грубості, спілкування повинно бути ввічливим.

Якщо виник все ж таки конфлікт. Не треба доказувати свою правоту чи його неправоту, в соціальній мережі це не працює, виникає інтолерантне ставлення до такого підписника, треба запропонувати вирішити цю проблему і задобрити підписника, коли є негатив. Якщо підписник злий, конфлікт може розвиватися в коментаріях, в постах.

Толерантність чи нетерпимість (інтолерантність) носить приховану позицію спілкування та поведінки.

Теоретичні підходи взаємодії толерантності актуалізується факторами: по-перше - толерантність, як дефіцит культурної норми, пошук форм

соціальних відносин в умовах полікультурного суспільства; по-друге - розробки теоретичних підходів та соціальних технологій застосування, підвищення толерантності у всіх сферах суспільного життя; по-третє, діагностика толерантних практик, застосування прикладних методів між соціальними групами для вивчення суперечностей в умовах поглиблення соціальних нерівностей; по-четверте - вивчення нових толерантних та інтолерантних практик для регулювання соціальної поведінки спільнот. [3]

Існують величезні ризики в умовах інтолерантності. Процес толерантності виходить з процесу глобалізації, де на сучасний стан формується процес соціальної глобалізації, яке веде до конфліктної взаємодії і появи нових інтолерантних практик. [4]

В умовах сьогодення значення інтолерантних практик диктує соціум, формуються нові засоби контролю над інтолерантними практиками.

В конфліктних ситуаціях толерантність реалізується в буденному житті завдячуючи різним групам, індивідам громадянського суспільства для вирішення конфліктів.

Інтолерантність - як не сприйняття чужої думки, не припустима поведінка, це скоріше використовується як психологічна ситуація і негативне ставлення в конфліктній ситуації. Це явище набирає обертів у сучасному суспільстві. [4]

Є вислів: « Якщо тебе не видно онлайн, то тебе не має офлайн», в XXI столітті вимагає бути видимим в мережі, соціумі.

В Україні на цю тематику не має багато досліджень, а ця ситуація потребує великої уваги, це яскраво підкреслює результати нашого дослідження. Хотя серед рейтингу соціальних платформ, який аналізував BBC, то Instagram опинився на кінці рейтингу в порівнянні з Facebook.

В Instagram знаходяться рейтери, які завидують. Всі критичні пости, коментарі в соціальних мережах сьогодні є повсякденність. Якщо людина веде активну роль в мережі, то не можливо заховатися від Хейтерів. Хейтери завжди пишуть злобний коментар, негативне відношення до ваших постів чи статей. [5]

«Хейтери» -це ворог, недруг, плітник, ненавісник, переклад з англ. hate — ненависть — тот, хто ненавидить будь яку іншу людину.

В науковій літературі було поділено на три типи людей – хейтерів, які призводять перебування підписників в соціальних мережах до конфліктних станів.

Типологія Хейтерів за поведінковими характеристиками:

1. люди з негативним типом мислення. Вони вскрізь бачуть все погане і на все реагують негативно.

2. люди, які хочуть підвищити свою значимість. У них виникає заздрість, якщо у вас краще становище ніж у нього, він шукає слабкі сторони і намагається показати свою значимість. Грубить в коментарях, провокує людину, псує її репутацію чи становище.

3. люди, які шукають слави та визнання. Вони вважають, що негативом краще завоювати увагу ніж позитивом, вони надіються, що на їхні коментарі поставлять тисячі лайків і вони стануть відомими. [5]

Якщо ви публічна особа, то негативні коментарі будуть у вас обов'язково, тому ви не звертайте увагу, а займайтеся своєю справою. Коли будете давати відповіді на коментарі, то будьте елементарно коректні і ввічливі, висловлюйте свої думки з позиції поваги, толерантності.

Серед опитаних респондентів 47% стикалися в мережі з рейтерами, які набридали їм та провокували їхні різні життєві ситуації, 32% спромоглися надати рейтерам відсіч і поставити їх в незручне становище своєю чіткою позицією і ставленням. Визвали їх на діалог, ніколи не відповідали хейтеру на емоціях, агресією і іронією, треба бути толерантним, можливо взагалі відмовитися від коментарів, це більш правильно. Самі щасливіші респонденти, які ніколи не стикалися з хейтерами і не мали негативних коментарів становить 21% опитаних. Спадає на думку аналіз, що вони менш публічні, не цікаві для обговорення чи просто ще не попали до хейтерів.

Висновки. Вивчаючи в своєму дослідженні поняття толерантність саме з конфліктної сторони, це є однією із ключових напрямків для українського населення, викликане потребою сучасного стану українського суспільства. Саме толерантність виконує складну та важливу роль в сучасних ситуаціях у взаємовідносинах і взаємодіях між людьми. Толерантні і інтолерантні відносини проявляються з боку вираженого, культурного, вихованого характеру особи. Толерантність є найважливішою умовою збереження спокійного, мирного, позитивного стану як для себе так і для оточуючих людей. Сучасні соціальні відносини постійно перебувають в процесі трансформації, змінюються, породжуючи гармонію чи зіткнення інтересів. Саме нетерплячий стан призводить до інтолерантності і провокує до конфліктних ситуацій, які автор намагався дослідити і проаналізувати в своєму соціологічному дослідженні.

Список використаних джерел:

1. Ручка А., Танчер В., Шевель І. Класичні та неокласичні соціологічні теорії. Житомир: Вид-во Рута, 2016. 104 с.
2. Шевель І.П. Толерантність як спосіб вирішення і попередження конфліктів. - Науковий журнал ГАБІТУС. – Причорноморський науково-дослідний інститут економіки і інновацій. – Випуск 7, Одеса, 2018. -с.110-121.
3. Мазлиш Б. Глобальное и локальное: понятия и проблемы./ Б. Мазлиш. - Социс, 2006. №5.С. 23–31.
4. А. В. Хижняк Лабиринты толерантности: монография. Х.: ХНУ имени В. Н. Каразина, 2014.160 с.
5. <https://bhub.com.ua/ostorozhno-heitery-kak-reagirovat-na-negativ-v-sotssetyah/>

Отримано 12.09.2018